

УДК 658.1:62-9

Дідух О.В.*кандидат економічних наук,
асистент кафедри фінансів**Національного університету «Львівська політехніка»***Задерецька Р.І.***асистент кафедри фінансів**Національного університету «Львівська політехніка»***Кривецький І.О.***аспірант кафедри фінансів**Національного університету «Львівська політехніка»*

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

FINANCIAL PROVIDING OF PRODUCTION RESTRUCTURING OF MACHINE-BUILDING ENTERPRISES

АНОТАЦІЯ

У статті визначено проблеми машинобудівних підприємств, серед яких: посилення конкуренції, стрімкий розвиток науково-технічного прогресу, зростання виробничих витрат, фізичне та моральне зношення устаткування, зниження рівня кваліфікації працівників. Їх вирішення, зумовлені сучасними вимогами кардинальних змін, запропоновано здійснювати за допомогою виробничої реструктуризації як дієвого виду перетворень на підприємствах. Обґрунтовано необхідність фінансового забезпечення здійснення виробничої реструктуризації. Запропоновано такі види фінансового забезпечення, як внутрішні можливості підприємства (за допомогою використання аутсорсингу) та зовнішні залучені кошти (у фінансовій та нефінансовій формах). Досліджено результати впливу використання аутсорсингу на фінансово-економічні показники машинобудівних підприємств. Виділено особливості використання залучених фінансових ресурсів для здійснення виробничої реструктуризації.

Ключові слова: виробнича реструктуризація, фінансове забезпечення, фінансування, аутсорсинг, власні фінансові ресурси, залучені фінансові ресурси.

АННОТАЦИЯ

В статье определены проблемы машиностроительных предприятий, среди которых: усиление конкуренции, стремительное развитие научно-технического прогресса, роста производственных расходов, физический и моральный износ оборудования, снижение уровня квалификации работников. Их решения, обусловленные современными требованиями кардинальных изменений, предложено осуществлять с помощью производственной реструктуризации как действенного вида преобразований на предприятиях. Обоснована необходимость финансового обеспечения осуществления производственной реструктуризации. Предложены следующие виды финансового обеспечения: внутренние возможности предприятия (посредством использования аутсорсинга) и внешние привлеченные средства (в финансовой и нефинансовой формах). Исследованы результаты влияния использования аутсорсинга на финансово-экономические показатели машиностроительных предприятий. Выделены особенности использования привлеченных финансовых ресурсов для осуществления производственной реструктуризации.

Ключевые слова: производственная реструктуризация, финансовое обеспечение, финансирование, аутсорсинг, собственные финансовые ресурсы, привлеченные финансовые ресурсы.

ANNOTATION

The problems of machine-building enterprises such as increased competition, rapid development of science and technology, increase of production costs, physical and moral wear of equip-

ment and reducing skills are defined in the article. Their solution due to modern demands of fundamental changes is proposed to carry out by using industrial restructuring as an effective change in the type of machine-building enterprises. The needs to financial ensure the implementation of the providing of production restructuring of enterprises are developed. Are proposed the following types of financial providing such as the internal capabilities of the enterprise (through outsourcing) and external borrowings (financial and non-financial forms). The effects of outsourcing on financial and economic performance of machine-building enterprises are investigated. Identified the features of the use of borrowed resources for production restructuring.

Keywords: production restructuring, financial security, financing, outsourcing, own financial resources, involved financial resources.

Постановка проблеми. Ефективна діяльність промислових підприємств є запорукою стабілізації економіки країни в сучасних умовах. Забезпечення виконання цього завдання можливе за допомогою впровадження нових інноваційних способів здійснення виробничо-господарської діяльності підприємств, які у свою чергу потребують комплексного підходу до проведення таких перетворень. На думку багатьох вчених, саме виробнича реструктуризація є дієвим комплексом виробничо-технологічних заходів, спрямованих на підвищення ефективності виробництва, шляхом заміни устаткування, використання нових технологій, покращення системи управління виробничим персоналом і, як наслідок, – збільшення випуску конкурентоспроможної продукції та можливість адаптування до умов зовнішнього середовища. Проте у процесі здійснення реструктуризації виникає низка проблем пов'язаних, із її фінансовим забезпеченням, що і досі є актуальним питанням як серед науковців, так і серед практиків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми здійснення виробничої реструктуризації є об'єктом дослідження багатьох як вітчизняних, так і зарубіжних науковців, серед яких потрібно виділити: М. Аїстову, І. Акімову, А. Алпатову, І. Ансофа, Л. Белих, М. Білика, С.

Довбню, Г. Дорофєєву, П. Друкера, В. Заболотного, Ю. Крижанівського, О. Кузьміна, Н. Лустюк, І. Мазура, Й. Петровича, С. Покропівного, Т. Смиковчук, О. Терещенка, В. Шапіро та інших. Питаннями залучення коштів для забезпечення потреб машинобудівних підприємства, у своїх наукових дослідженнях займалися такі вітчизняні та зарубіжні вчені: В. Богатирьов, О. Богма, О. Єсіпова, Г. Машлій, С. Морозова, А. Павлова, А. Ситникова, І. Яремко. Однак, попри значну кількість публікацій, проблеми фінансового забезпечення діяльності машинобудівних підприємств загалом, не втрачають актуальності та потребують подальшого ґрунтовного вивчення фінансування здійснення виробничої реструктуризації зокрема.

Мета статті – дослідження теоретичних та практичних аспектів фінансового забезпечення здійснення виробничої реструктуризації машинобудівних підприємств.

Виклад основного матеріалу. Виявлені проблеми при аналізованні показників діяльності машинобудівних підприємств, серед яких зменшення обсягів виробництва та реалізації продукції, скорочення експортних та збільшення імпорتنих операцій, зростання ступеня зношеності основних засобів та скорочення інвестицій в їх оновлення, а також зменшення інноваційної активності, суттєво відображаються на їх фінансових результатах [1].

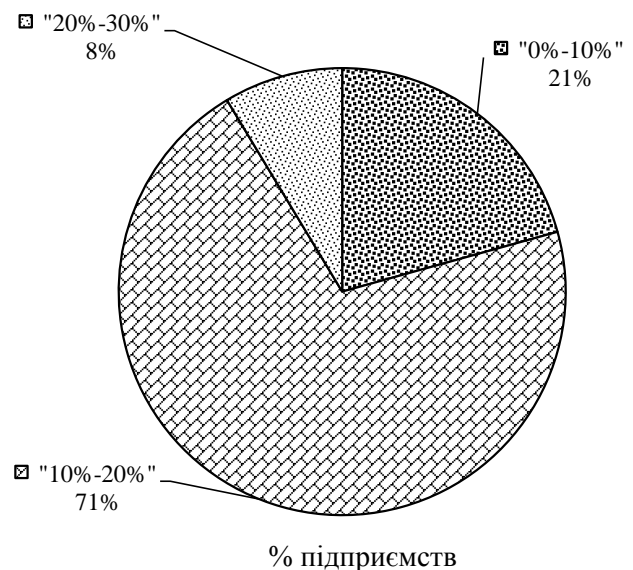
Нерівномірність розвитку підприємств машинобудування свідчить про відсутність комплексної програми розвитку даної та суміжних галузей, а також державної фінансової підтримки. Таким чином, для покращення ситуації необхідно розширювати кооперації у науково-виробничій сфері із світовими лідерами машинобудування, переорієнтовувати вітчизняних виробників на впровадження екологічних європейських стандартів та мобільність виробництва щодо потреб споживачів, залучати міжнародні автомобільні компанії для будівництва потужностей на власній території. Такі шляхи на практиці можливо реалізувати в розрізі проведення виробничої реструктуризації на машинобудівних підприємствах.

Однією з невирішених проблем є недостатність фінансових ресурсів, спрямованих у галузь, а також доцільність та актуальність використання окремих джерел цих ресурсів у ході здійснення виробничої реструктуризації машинобудівних підприємств.

Для проведення виробничої реструктуризації машинобудівні підприємства повинні перш за все орієнтуватися на власні можливості. Перспективним напрямом ході здійснення виробничої реструктуризації є аутсорсинг. Використання аутсорсингу в процесі господарської діяльності машинобудівних підприємств є важливим з огляду на швидкий розвиток інновацій і технологій, що робить складним процес їх впровадження і використання власними силами [2].

Машинобудівна галузь має значний вплив на розвиток економіки загалом, тому питання оптимізації структури управління та підвищення ефективності діяльності машинобудівних підприємств є дуже важливим. Зазначимо, що використання аутсорсингу дає замовнику доступ до обмежених ресурсів, нових технологій, кваліфікованого персоналу, без здійснення додаткових інвестицій, а також полегшує розв'язання технологічних, організаційних і значною мірою фінансових проблем машинобудівних підприємств [3].

Як свідчать результати досліджень, передача частини функцій на виконання сторонній організації може зумовити зменшення витрат, про що відзначає 68,2% підприємств, які використовують аутсорсинг у свої діяльності. Для кращого розуміння суттєвості впливу аутсорсингу на витрати підприємства на рисунку 1 представлено розподіл підприємств відповідно до рівня зменшення витрат. Як видно з рисунка 1, найбільший відсоток підприємств, а саме 70,7% відзначають, що їхні витрати зменшилися на 10-20% від загальної величини витрат базового періоду. Зауважимо, що на жодному із досліджених підприємств зменшення витрат після використання аутсорсингу не перетнуло значення у 30%.

Рис. 1. Розподіл машинобудівних підприємств залежно від зменшення рівня витрат внаслідок використання аутсорсингу

Не менш важливим є вплив аутсорсингу на скорочення тривалості виробничого та операційного циклів і покращання якості продукції машинобудівного підприємства, що в свою чергу зумовлює збільшення прибутку [4; 5].

Відтак аутсорсинг є ефективним напрямом забезпечення виробничої реструктуризації за допомогою власних можливостей, оскільки на підприємстві з'являються вільні фінансові

ресурси через зменшення витрат і збільшення прибутку.

Попри очевидну ефективність аутсорсингу в процесі реструктуризації, машинобудівні підприємства відчувають нестачу коштів для здійснення виробничої реструктуризації в запланованому обсязі. У цьому разі необхідним є зовнішнє залучення коштів, які можуть надходити на машинобудівне підприємство у двох основних формах – фінансові (грошові) та нефінансові (матеріальні і нематеріальні). Важливим є те, що залучення коштів не відбувається хаотично, а потребує чіткого та ґрунтовного планування. Зокрема, це дуже важливо під час здійснення виробничої реструктуризації, адже машинобудівне підприємство може окреслити обсяги потреби в залученні, визначити форму, в якій мають надійти кошти та спланувати їх мобілізацію у відповідний час. Тобто, залучаючи кошти, підприємство наперед чітко усвідомлює, на які заходи і в якій формі необхідні ці кошти і яку саме форму вони набуватимуть. Цьому сприяють декілька чинників – вартість залучення коштів, термін залучення та особливості механізмів залучення коштів. У фінансовій формі залучають ті кошти, які під час виробничої реструктуризації можуть перетворюватись в інші види ресурсів, тобто грошові кошти, отримані за допомогою банківського кредитування чи цільової допомоги, спрямовуються на придбання засобів виробництва, інтелектуальних ресурсів, сировини тощо. Якщо для здійснення виробничої реструктуризації підприємству необхідні ресурси в матеріальній формі, то доцільно застосувати комерційне кредитування та лізингове кредитування.

Залучення коштів має відповідати цілям та завданням реструктуризації. З огляду на це, залучення коштів у процесі виробничої реструктуризації повинно ґрунтуватися на:

1. Адаптації планування залучення коштів до змін умов виробничої реструктуризації. Оскільки виробнича реструктуризація суттєво впливає на здійснення виробничо-господарської діяльності машинобудівного процесу, то залучення коштів під час цього має перебудовуватись відповідно до основних потреб реструктуризації. Це зумовлено тим, що під час реструктуризації змінюються умови виробничого процесу, що дає змогу застосувати нові методи та інструменти залучення коштів, через те відбувається зростання конкурентної позиції підприємства на ринку. У процесі забезпечення адаптивності залучення коштів до мінливих умов зовнішнього середовища, гнучкий перерозподіл фінансових ресурсів має дуже важливу роль у здійсненні ефективної виробничої реструктуризації машинобудівного підприємства. Важливим є врахування термінів виробничої реструктуризації машинобудівного підприємства, адже грошові потоки від залучення коштів мають надходити відповідно до встановленого плану виробничої реструктуризації та

повністю забезпечувати необхідний додатковий обсяг коштів для фінансування потреб реструктуризації.

2. Забезпеченні альтернативності вибору залучення коштів. Основою залучення коштів для виробничої реструктуризації мають бути активний пошук альтернативних варіантів напрямів, форм і методів здійснення залучення коштів, вибір найкращих із них, побудова на цій основі загальної політики залучення коштів в умовах виробничої реструктуризації і формування механізмів ефективної її реалізації.

3. Облік рівня фінансового ризику в процесі прийняття управлінських рішень. Оскільки виробнича реструктуризація машинобудівного підприємства відбувається в умовах підвищеного ризику, то урахування фінансових ризиків, які супроводжують залучення коштів, вкрай необхідне. Практично всі основні управлінські рішення, що приймаються в процесі залучення коштів, тією чи іншою мірою підвищують рівень фінансового ризику. У першу чергу це пов'язано з вибором напрямів і форм залучення коштів, формуванням фінансових ресурсів, упровадженням нових організаційних структур управління залученням коштів.

4. Орієнтація на високий професіоналізм менеджерів центрів відповідальності у процесі залучення коштів в умовах виробничої реструктуризації. Саме центри відповідальності здійснюють планування, перерозподіл, контроль та регулювання обсягів залучення коштів у процесі виробничої реструктуризації. Тому від рівня їх вміння та професійних навичок залежить забезпечення завдань виробничої реструктуризації у коштах.

Висновки. Фінансове забезпечення виробничої реструктуризації вітчизняних машинобудівних підприємств є важливим завданням з огляду на потребу зміни їх виробничо-господарської діяльності під впливом динамічного економічного середовища. З огляду на це, необхідним є використання як внутрішніх, так і зовнішніх джерел залучення фінансових та нефінансових ресурсів. Одним із ефективних напрямів внутрішнього залучення коштів є аутсорсинг, який при обґрунтованому використанні зумовлює зменшення витрат і зростання прибутку машинобудівного підприємства.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Кривецький І.О. Аналізування стану та тенденцій розвитку машинобудівних підприємств в Україні / І.О. Кривецький // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». «Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку». – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. – № 794. – С. 29-36.
2. Аутсорсинг фінансових послуг: розвиток триває [Електронний ресурс]: Газета цінні папери України. – № 42 (687). – 2011 – Режим доступу: http://www.securities.org.ua/securities_paper/review.php?id=687&pub=5346 – Заголовок з екрану.

3. Партин Г.О. Вплив аутсорсингу на фінансово-економічні показники діяльності машинобудівних підприємств / Г.О. Партин, О.В. Дідух // Проблеми та перспективи розвитку економіки і підприємництва та комп'ютерних технологій в Україні: матеріали X наук.-техн. конф., 31 бер.-5 квіт. 2014 / Навч.-наук. ін-т підприємництва та перспективних технологій Нац. ун-ту «Львів. політехніка». – Львів. – С. 157-160.
4. Липич Л.Г. Развитие социально-экономической системы на основе изучения аутсорсинга предприятий / Л.Г. Липич, Л.О. Ющишина // Международная и национальная экономика. Текущие научные проблемы Восточной Европы: [Монография – Politechnika Lubelska]. – Lublin: Politechnika Lubelska, 2013. – С. 63-75.
5. Микало О.І. Матричні методи оцінювання доцільності застосування аутсорсингу промисловими підприємствами [Електронний ресурс] / О.І. Микало // Ефективна економіка. – 2014. – № 6. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua>.
6. Машлій Г. Модель управління капіталом підприємства та сучасні тенденції його формування / Г. Машлій, О. Мосій / Галицький економічний вісник. – 2012. – № 1 (34). – С. 43-49.
7. Богма О.С., Павлова А.С. Особливості управління фінансовими ресурсами вітчизняних підприємств / О.С. Богма, А.С. Павлова // Вісник Запорізького національного університету. – 2012. – № 1 (13). – С. 195-199.
8. Яремко І.Й. Управління капіталом підприємства: економічний і фінансовий інструментарій: монографія / І.Й. Яремко. – Львів: Каменяр, 2006. – 176 с.
9. Богатырев В.Д., Есипова О.В., Морозова С.А., Ситникова А.Ю. Метод проектного финансирования при обновлении основных фондов машиностроительного предприятия // Экономика и управление в машиностроении. – 2013. – № 6 (30). – С. 11-14.